

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА

АПЕЛАЦИОНИОТ СУД СКОПЈЕ во совет составен од судиите Гордана Ѓорчева, претседател на советот, Влатко Самарџиски и м-р Суад Алиу членови на советот, во правната работа на тужителката В. П. од С., против тужениот ЕВН М. АД за услуги С., за надомест на штета и стекнување без основ, вредност на спорот 11.257.803,00 денари, постапувајќи по жалбата на тужителката изјавена преку полномошник Горан Стоев, адвокат од С. и жалбата на тужениот изјавена преку полномошник Адвокатско друштво Чукиќ и Марков од С. против пресудата на Основен граѓански суд Скопје П4-83/22 од 14.06.2022 година, на нејавната седница одржана на ден 12.01.2023 година, ја донесе следната

ПРЕСУДА

ЖАЛБАТА на тужителката изјавена преку полномошник Горан Стоев, адвокат од С. СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

ЖАЛБАТА на тужениот изјавена преку полномошник Адвокатско друштво Чукиќ и Марков од С. СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНА.

ПРЕСУДАТА на Основен граѓански суд Скопје П4-83/22 од 14.06.2022 година и решението за трошоци составен дел на пресудата, СЕ ПОТВРДУВА.

Секоја странка да ги сноси своите трошоци по жалбена постапка.

Образложение

Основниот граѓански суд Скопје со обжалената пресуда делумно го усвоил тужбеното барање на тужителката В. П. од С.. Го задолжил тужениот ЕВН М. АД за услуги С. да и плати на тужителката износ од 5.677.803,00 денари на име штета поради трајно изгубена намена на градежно земјиште на недвижност на КП КО М. запишана во ИЛ.бр..... со површина од 1337 м2, преку која поминува подземен електричен кабел со површина од 16 м2 со мери и граници од север и југ во должина од 0,40 метри, од исток и запад во должина од 13,07 метри, прекршување со должина од 11,78 метри и прекршување со должина од 16,26 метри, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РСМ што за секое полугодие важела на послендиот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за осум процентни поени, сметано од 11.09.2015 година до 02.04.2020 година, од 03.04.2020 година до 30.06.2020 година, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РСМ што за секое полугодие важела на послендиот ден од полугодието што му

претходело на тековното полугодие зголемена за четири процентни поени, а од 01.07.2020 година па до конечната исплата со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РСМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за осум процентни поени, се во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Ги одбил како неосновани тужбените барања на тужителката со кое бара да се задолжи тужениот поради употреба на недвижноста на КП КО М. во својата корист на начин што без согласност на тужителката поставил во површина од 16 м² со мери и граници од север и југ во должина од 0,40 метри, од исток и запад во должина од 13,07 метри, прекршување со должина од 11,78 метри и прекршување со должина од 16,26 метри подземен електричен кабел за напојување на столбна трафостаница СТС 10 (20) (04) КВА која се наоѓа на локалитетот помеѓу населба М. - Х. да и исплати на тужителката износ од 1.260.000,00 денари сметано по 36.000,00 денари месечно во висина на пазарната закупнина од месец јули 2009 година, заклучно со месец април 2012 година, за период од 35 месеци со законска казнена камата на месечните износи односно казнена камата согласно ЗОО и тоа по износи за периоди со камата детално наведени во изреката на првостепената пресуда, како и да се задолжи тужениот на тужителката да и плаќа износ од 36.000,00 денари месечно во висина на пазарната закупнина на земјиштето поради употреба на недвижноста 2913/1 КО М. во своја корист сметано од месец мај 2012 година, па во иднина се додека постои подземниот електричен кабел поставен на КП КО М., со тоа што плаќањето да се врши на секој 1-ви во месецот сметано за претходниот месец, со право на казнена камата, поради задоцнување на плаќањето и тужениот и тужениот може да се ослободи од обврската на тужителката да и плаќа износ од 36.000,00 денари месечно во висина на пазарната закупнина на земјиштето поради употреба на недвижноста КП КО М. во своја корист, сметано од месец мај 2012 година па во иднина се додека постои подземниот електричен кабел поставен на КП КО М., доколку на тужителката и плати еднократен паричен износ од 4.320.000,00 денари, кој одговара на десетгодишен износ на пазарната закупнина сметано по 36.000,00 денари месечно, како и поголемото барање за законска казнена камата на досудениот износ од 5.677.803,00 денари сметано од денот на поднесувањето на тужбата - 29.04.2011 година до 11.05.2015 година. Со решение составен дел на пресудата го задолжил тужениот да и ги надомести на тужителката трошоците во постапката во вкупен износ од 876.483,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Го одбил како неосновано поголемото барање на тужителката за надомест на трошоци во постапката од досудениот до вкупно побараниот износ од 1.176.261,00 денари.

Незадоволна од вака донесената пресуда останала тужителката која преку полномошник Горан Стоев, адвокат од С. со навремена жалба ја обжалува истата во одбиениот дел на тужбеното барање поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право како и поради одлуката за трошоци, со предлог жалбата да се уважи, а обжалената пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење или да се

преиначи согласно жалбените наводи.

Незадоволен од вака донесената пресуда останал тужениот кој преку полномошник Адвокатско друштво Чукиќ и Марков од С. со навремена жалба ја обжалува истата во уважениот дел на тужбеното барање поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право како и поради одлуката за трошоци, со предлог жалбата да се уважи, а обжалената пресуда да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење или да се преиначи согласно жалбените наводи.

Одговор на жалбата изјавена од тужителката е поднесен од страна на тужениот преку полномошник Адвокатско друштво Чукиќ и Марков од С., со предлог жалбата да се одбие како неоснована, првостепената пресуда во обжалениот дел да се потврди, како и да се задолжи тужителката со трошоци по жалбена постапка.

Одговор на жалбата изјавена од тужениот е поднесен од страна на тужителката преку полномошник Горан Стоев, адвокат од С., со предлог жалбата да се одбие како неоснована, првостепената пресуда во обжалениот дел да се потврди, како и да се задолжи тужениот со трошоци по жалбена постапка.

Апелациониот суд С., по разгледување на приложените списи кон предметот и по оценка на обжалената пресуда, жалбите и одговорите на жалбите, најде:

Жалбите се неосновани.

Неосновани се жалбените наводи за сторена суштествена повреда на одредбите на парничната постапка од чл.343 ст.2 т.14 од Законот за парнична постапка. Првостепената пресуда е јасна и разбирлива, содржи доволно образложени причини за решителните факти од кои се раководел првостепениот суд при одлучувањето, поради што може со сигурност и во целост да се испита.

Неосновани се наводите во изјавените жалби дека првостепениот суд не постапил по напатствијата на Врховниот суд дадени во последното решение Рев 2 бр.122/2021 од 01.02.2022 година, од причина што првостепениот суд при одлучувањето во согласност со чл.386 од ЗПП ценел дека судот е врзан со правното сфаќање на ревизорскиот суд изразено во решението РЕВ2бр.122/21 од 01.02.2022 година и РЕВ2бр.430/2018 од 27.03.2019 година со кое се укинати второстепените и првостепените пресуди по предметот.

Во жалбата на тужителката покрај другото се наведува дека судот сторил суштествена повреда на одредбите на парничната постапка од чл.343 ст.1 в.в. со чл.8 од ЗПП бидејќи обжалената одлука не ја донел со совесна и грижлива оценка на доказите посебно и на сите докази заедно. Меѓутоа, според овој суд

ваквите жалбени наводи се во целост неосновани во услови кога првостепениот суд при донесување на одлуката доследно ги применил одредбите од ЗПП, вклучително и одредбата од чл.8 од истиот закон според која е предвидено дека судот одлучува кои факти ќе ги земе како докажани по свое убедување врз основа на совесна и грижлива оценка на секој доказ посебно и на сите докази заедно, како и врз основа на резултатите од целокупната постапка.

Неосновани се жалбените наводи за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, бидејќи од изведените и ценети докази во текот на постапката согласно чл.8 од ЗПП, првостепениот суд утврдил правилна и целосна фактичка состојба кога нашол дека тужителката била сосопственик на земјштите КП..... м.в. У. во вкупна површина од м2 за КО М. и тоа на идеален дел додека нејзиниот сега покоен татко З. Тодоровски бил сосопственик на идеален дел. Во текот на постапката З. кој се јавувал во својство на второтужител починал на ден 03.02.2018 година, по што постапката према второтужителот се прекинала со решение од 08.10.2019 година, Со решение ОН.нов.3590/18 УДРП 59/18 на нотар Методија Ристоски од С., за единствен наследник на целокупната оставина на З. Т. се огласува тужителката и истата станува сопственик на земјштите КП м.в. У. во вкупна површина од 1338 м2 за КО М. Тужениот ЕВН М. АД С. сега со нов назив ЕВН М. АД за услуги С. е друштво регистрирано во Централен регистар на РМ од 27.09.2004 година со основна дејност дистрибуција на електрична енергија, а сега трговија на електрична енергија. Во периодот од 16.06.2009 година до 08.07.2009 година, тужениот без знаење и согласност на тужителката извршил прекопување на нивата КП.бр..... сега со нова нумерација КП.бр..... во ширина од 4 метри и должина од 40 метри и низ истата поставил подземен електричен кабел за напојување на столбна трансформаторска станица СТС 10 (20) /04 КВА и тоа на локалитетот помеѓу населба М. - Х. и ЦРЦ Х., која трансформаторска станица била пуштена под напон. Тужителите повеле постапка према тужениот за смеќавање на владение заведена под XXXII.П.бр.3234/09 за што било донесено решение со кое се утврдува дека тужениот во горе наведениот период извршил смеќавање на владение на начин што без согласност на тужителите извршил прекопување на нива на КП, сега по ново КП.бр..... и низ истата поставил подземен електричен кабел, па тужениот е задолжен да ја воспостави владетелската состојба каква што била пред извршеното смеќавање и да го острани од нивата поставениот електричен кабел, нивата да ја врати во првобитна состојба и му се забранува на тужениот да врши слични смеќавања во иднина. Ова решение е потврдено во делот за смеќавање на владението и во делот на процесните трошоци со решение на Апелациониот суд С. ГЖ.бр.4380/10 од 15.10.2010 година, а е преиначено на начин што е одбиено тужбеното барање во делот за воспоставување на владетелска состојба и отстаранување на подземениот кабел и враќање на нивата во првобитна состојба. Во образложението на решението ГЖ.бр.4380/10 од 15.10.2010 година, судот укажува на тоа дека доколку тужителите трпат некаква штета, со поставувањето на подземениот кабел кој поминува преку нивата тоа право можат да го остварат во друга постапка и да бараат обештетување. Кабелот кој е со ширина од 0,4 метри поминува на две парцели и тоа низ КП со површина од 1 м2 со мери и граници од исток и запад

во должина од 3,39 метри, а од север и југ од 0,40 метри и истотот нее предмет на тужбеното барање и низ КП.бр..... со површина од 16 м² сомери и граници од север и југ во должина од 0,40 метри од исток и запад во должина од 13,07 метри, прекршуваењ во должна од 11,78 метри и прекршување со должина од 16,26 метри. Општина Г. Б. за поставувањето на предметниот електричен кабел за напојување на столбна трафостаница на локалитетот помеѓу населба М. - Х. и ЦРЦ Х., нема издадено градежно техничка документација. Туженот како инвентитор и корисник на подземниот кабел за електричина инсталација, не започнал постапка за утврдување на право на службеност или за регулирање на правото на користење на предметното земјиште - експропријација. Иако нема уредна градежно техничка документација и не е воспоставена службеност, тужениот го поставил подземниот електричен кабел и посочената и измерена траса на електричниот кабел не е ниту приближно блиску до граничната линија меѓу соседните парцели. Според вештото лице од електро струка А. Р. во дополнението од 24.03.2013 година се појаснува дека нормалната длабочина на ровот - каналот во кој се положува кабелот изнесува 1,1 метар за кабли 35 КВ и 0,7 метри до 0,8 метри за кабли 1 КВ, 10 КВ и 20 КВ и отстапувањата се дозволен на помали должини при вкрстување на други кабли - инсталации. Минималната ширина на ровот е 0,4 метри и истата може да се менува, само ако е неопходно од причини за сигурност при полагање на кабел. Планираната кота на теренот треба да се почитува и доколку има пречки на трасата, кабелот се положува на помала длабочина и тој се заштитува механички со заштитни цевки, кабловници. Кабелот се положува да биде во средина на слојот на постелицата со дебелина од 0,2 метри кој се става на дното на кабелскиот ров. За постелица се става мешавина на песок кој има добри карактеристики на одведување на топлина. Доколку во кабелскиот ров има канчиња или слични отпадоци кои можат да го оштета тогаш се зголемува дебелината на постелицата од песок, врз која се става кабелот и врз него се става нов слој од песок со дебелина од 0,35 метра. Во конкретниот случај, кабелот е поставен паралелно со подолгата страна на парцелата, на растојание од околу 7 метри од северо-западната страна со соседната парцела на длабочина на ровот-каналот за овој тип на кабел од 10-20 КВ од 0,7 до 0,8 метри. Вештите лица се на мислење дека градежното земјиште на кое е поставен кабелот, не може да се користи како градежно земјиште од причина што овој кабел е поставен многу плитко и не е возможно да се изведуваат градежни работи на оваа длабочина, посебно што вообичаено е сутеренските и подрумските простории да се изведуваат испод оваа длабочина. Според вештачењето, вештите лица наведуваат дека во рубриката Б- податоци за земјиштето и за правото на сопственост, во рубрика катастарска култура-нива и класа 2, претставува само податок кој го опишува земјиштето како нива втора класа, а не се однесува на видот на земјиштето (земјоделско или градежно). При направената анализа од страна на вештите лица, на поседовниот лист-лист за земјиште, кој веќе не е во употреба, а кои податоци се превземени од имотниот лист, децидно е наведено дека земјиштето е во градежен реон и во рубриката забелешка стои ГЗ/ПС - градежно земјиште приватна сопственост во вкупна површина од 1338м², култура нива. Па, во конкретниот случај вештите лица констатираат дека земјиштето претставува градежно земјиште во приватна сопственост. По доставениот официјалниот ГУП

вештите лица констатираат дека дел од парцелата КП целосно се наоѓа во градска чеврт во општина Г. Б., а во нејголем дел парцелата зафаќа површина класифицирана како доминантна намена на површината - А (домување), а со мал дел зафаќа површина од сообраќајницата бул. Вештите лица констатираат дека за КП не постои ДУП. Согласно катстарскиот план и положбата во ГУПОТ, вештото лице констатирало дека катастарската парцела со приближна површина од околу 1280м², влегува во рамките на од ГУПОТ на град С., намена А за домување и поголемиот дел од кабелот со приближна должина од 43 метри влегува во од ГУПОТ на град С. намена А за домување. Поради поставување на кабелот на предметното земјиште ограничено е користењето од страна на тужителката како сопственик на парцелата и таа треба да се воздржува од вршење на определени дејствија што има право да ги врши врз својата недвижност. Со непотполната експропријација на предметната парцела се ограничува правото на сопственост односно имотното право на земјиштето. Ако се има предвид дека кабелот е поставен паралелно со подлогата страна на парцелата а на растојание од околу 7 м од северо-западната страна, се губи функционалноста на парцелата односно се добива тесна а многу долга парцела, што според вештите лица претставува лош услов за урбанистичко планирање односно при донесувања на ДУП. Поради овие причини вештите лица се на мислење дека парцелата трајно ја има изгубено својата намена на градежно земјиште. Според методологијата за проценка на недвижниот имот-градежно земјиште, пазарната вредност на предметното градежно земјиште изнесува 69 евра за 1м² и истата е во границите на реалната пазарна цена, додека висината на закупината на градежно земјиште е во износ од 36.000,00 денари месечно. На лице место од страна на судот е констатирано дека КП од северната граница граничи со автопат С.-В. и на предметната КП и околу КП нема изградено објекти. Тужениот на ден 18.08.2011 година до Министерство за транспорт и врски, поднел барање за утврдување на правен статус на бесправниот објект-трафостаница Х. 1 (.....) кој се наоѓа на КП.....за КО М. и во повторената постапка не доставил доказ за истото.

Утврдената фактичка состојба се оспорува со жалбата на тужениот и се наведува дека не е јасно зошто и каква штета и се досудува на тужителката кога таа нема доставено докази од кои може да се утврди дека трпи и е подложена на ограничување на користењето на парцелата, ако се земе предвид дека кабелот е прописно поставен под земја и не е докажано дека би попречувал изградба на објект над земја, потоа, дека неможе да стане збор за правичен или пропорционален надомест како евентуална компензација доколку се исплати цела продажна цена на недвижноста во кој случај тужителката ќе се стекне со имотна корист и заработка, а не да биде искомпензирана за поставувањето на кабелот во јавен интерес, а воедно и дека првостепениот суд погрешно поклонил верба на ангажираните вешти лица кои дале вештачење кое е паушално и недокажано.

Во жалбата пак на тужителката се наведува дека првостепениот суд не дал образложени причини за одбиениот дел од тужбеното барање, при што недоволно ценел дека суштинско во постапката е дека кабелот е поставен низ

парцела сопственост на тужителката, дека тужен ја употребува во своја корист пренесувајќи електрична енергија од што остварува корист, како и дека судот погрешно утврдил постоење на јавен интерес при поставувањето на подземниот кабел без спроведена постапка за експропријација или воспоставување на службеност.

Овој суд ги ценеше ваквите жалбени наводи, но истите ги одби како неосновани. Ова од причина што од изведените и ценети докази во постапката првостепениот суд правилно утврдил дека во конкретниот случај тужениот не повел постапка пред надлежен орган за непотполната експропријација на дел од недвижноста сопственост на тужителката, а фактички стварната службеност е воспоставена над недвижноста, односно тужениот поставил кабел кој минува низ предметната парцела сопственост на тужителката, со што била извршена фактичка непотполна експропријација и била воспоставена фактичка комунално техничка службеност, а тужениот не извршил плаќање на тужителката на соодветен надомест за поставениот кабел.

Правилно првостепениот суд утврдил дека тужителката единствено преку предметната тужба правно може да го реши настанатото ограничување на нејзиното право на сопственост, посебно кога тужениот не повел соодветна постапка со што не треба да се дозволи натамошна злоупотреба на правото на сопственост на тужителката, што е и уставна категорија.

При одлучувањето првостепениот суд правилно ги ценел напатствијата на Врховниот суд во однос на Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи. Имено, согласно чл.1 од Протокол 1 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, секое физичко или правно лице има право на непречено уживање на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога тоа е во јавен интерес и под услови определени со закон и општите принципи на меѓународното право.

Имајќи ја во предвид Европската конвенција за човековите права со Протоколот 1 кој што го гарантира правото на сопственост во корелација со националниот закон за правото на сопственост и усогласување со стандардите на ЕУ, првостепениот суд правилно констатирал дека сопственоста е универзално човеково право на кое му се дава големо значење и во Меѓународното конвенциско право. Ова право на сопственост е гарантирано и во М. Устав и во М. законодавство посебно во Законот за сопственост и други стварни права и правната заштита на сопственоста е темелна вредност на Уставниот поредок на РМ.

Правилно првостепениот суд ценел дека имајќи ја во предвид праксата на Европскиот суд за човекови права, најбитен предуслов за оправдување на интервенцијата во сопственичкото право е неговата правна легитимност, а секоја интервенција во правото на сопственост мора да биде во пропорционален однос со целта, која е легитимна, и која се сака да се постигне. Членот 1 од Протоколот

број 1 исто така бара секое попречување да биде разумно, сразмерно со целта што треба да се реализира. Исто така во чл.17 во Повелбата се пропишува дека никој не смее да биде лишен од својата сопственост, освен за јавен интерес или во случај или под услов определени со закон, при што, тоа подлежи на фер надомест кој навреме се исплаќа. Користењето на сопственоста може да се регулира со закон доколку тоа е неопходно за јавниот интерес.

Со оглед на наведеното како и имајќи ги предвид одредбите од Законот за експропријација и Законот за сопственост и други стварни права, првостепениот суд правилно ценел дека во случајов на тужителката и е ограничено правото на сопственост, истата не може да ја користи недвижноста на начин на кој би ја користела доколку не бил поставен кабелот, па ако се има предвид дека не е извршена целосна експропријација, туку нецелосна експропријација и е воспоставена службеност со што е ограничено правото на сопственоста на тужителката, правилно првостепениот суд утврдил дека во насока на чл.45 од Законот за експропријација, за востановеното право на службеност се плаќа надоместок кој опфаќа намалена пазарна вредност на послужната ствар и штета што е настаната со востановување на правото на службеност.

Притоа, првостепениот суд правилно ценел и дека самиот институт на непотполна експропријација сам по себе подразбира ограничување на правото на сопственост, односно на имотните права кои произлегуваат од тоа право, па од тие причини не е нужно да се докажува дека дошло до ограничување на правото на сопственост, па во таа насока ги ценел наводите на тужениот на кои и во жалбата се повикува, но правилно не ги прифатил како основани.

Воедно, правилно првостепениот суд утврдил дека исполнети се и законските претпоставки за надомест на штета, штетно дејствие, оштетен, штетник и причинско последична врска помеѓу дејствието и штетата.

Правилно судот утврдил дека поради дејствијата од страна на тужениот (бесправно поставување на кабелот без поведување на законска постапка, без согласност на тужителката и нејзиниот правен предходник, без градежно техничка документација од општината), тужителката претрпела штета која се состои во фактички и законски ограничувања за користење на недвижноста бидејќи земјиштето не може да биде искористено согласно намената предвидена во ГУП за домување, утврдено во вештачењето и дополнението на истото, а освен што парцелата ја има трајно изгубено намената на градежно земјиште поради изгубена функционалност (тесна и долга парцела) што претставува лош услов за урбанистичко планирање, на истата се предвидени законски ограничувања за градење (поради поставениот кабел) што произлегуваат од чл.143 од Законот за енергетика.

Правилно првостепениот суд утврдил дека во случајот не се дозволени изградба и изведување на други работи, засадување растенија и дрвја под, над и

покрај подземниот кабел, што ја намалуваат можноста од употреба и користење на земјиштето за своја намена, што води кон минимизирање и намалување на вредноста на земјиштето а со тоа и до ограничување, ускратување и отежнување на правото на сопственост на тужителката.

Со оглед на утврденото а имајќи предвид дека штетата е пресметана како пазарна вредност за градежно земјиште, како и фактот што самиот Закон за експропријација упатува на тоа дека се плаќа надоместок кој опфаќа намалена пазарна вредност на целата послужна ствар, а не само на зафатената површина, оценка на овој суд е дека правилно првостепениот суд го задолжил тужениот како причинител на штетата и одговорен за истата да и надомести на тужителката износ од 5.677.803,00 денари.

Правилно првостепениот суд утврдил дека наведениот износ е добиен кога вкупната површина на парцелата од 1.337 м² е помножена со 69 евра или износ од 92.253 евра или во денарска противвредност по среден курс на еврото на денот на пресудувањето 14.06.2022 година изнесува 61.6949 или износ од 5.691.539,00 денари, утврдени согласно вештачењето и дополнувањата на истото, па како тужителката побарува помал износ а судот одлучува во рамките на барањата на тужителката, согласно чл.2 ст.2 од ЗПП, правилно судот одлучил како во изреката на обжалената пресуда.

По однос на одлуката за камата на досудениот износ правилно првостепениот суд одлучил дека следува законска казнена камата сметано од денот на изготвувањето на дополнението на вештачењето 11.09.2015 година до исплатата, имајќи предвид ги и уредбите со законска сила, а согласно чл.178 ст.2 од ЗОО. Ова од причина што правилно првостепениот суд ценел дека обврската за надомест на штета се смета за стасана од моментот на настанување на штетата согласно чл.175 од ЗОО но нејзината висина се определува според цените во времето на донесување на судската одлука согласно чл.178 ст.2 од ЗОО, па како висината на штетата е утврдена со дополнението на вештачењето од 11.09.2015 година, правилно првостепениот суд одлучил како во изреката а поголемото барање на законска казнена камата од поднесување на тужбата до 11.09.2015 година го одби како неосновано. Од наведените причини, како неосновани се јавуваат жалбените наводи на тужителката по однос на одбиениот дел на споредното барање за камата.

Во однос на тужбеното барање да се задолжи тужениот да и исплати на тужителката износ од 1.260.000,00 денари сметано по 36.000,00 денари месечно во висина на пазарна закупнина од месец јули 2009 заклучно со месец април 2012 година, како и понатаму да го плаќа овој месечен износ од месец мај 2012 година па во иднина се додека постои подземниот електричен кабел на предметната недвижност, овој суд цени дека правилно е одбиено тужбеното барање на тужителот, односно во конкретниот случај не се работи за стекнување без основ и неможе да се применат одредбите од чл.209 и чл. 199 од ЗОО, бидејќи правилно оценил првостепениот суд дека тужениот е дистрибутер а сега трговец на

електрична енергија, а не сопственик произведувач на истата, па тужителката не може да се повикува дека со поставувањето на кабелот без оправдан основ тужениот неосновано се збогатил, ако се има во предвид фактот дека поставувањето на кабелот е за напојување на трафостаница со електрична енергија што е јавен интерес за подобрување на квалитетот на снабдување со електрична енергија.

Во конкретниот случај со досудената штета поради трајно изгубена намена на градежното земјиште на предметната недвижност од 5.677.803,00 денари, овој суд цени дека дошло до целосно обештетување на тужителката, односно со оваа штета е опфатена и добивката што можела основано да се очекува со употреба на ова земјиште според редовниот тек на работите и така е вршена и проценката за висината на штетата.

Со досудувањето на предметниот надомест на штета, оценка на овој суд е дека е исполнет и чл.179 од ЗОО, со тоа што со досудениот износ доаѓа до тоа материјалната ситуација на оштетената односно на тужителката да се доведе во онаа состојба во која би се наоѓала да немало штетно дејствие и затоа и е преземена при определување на вредноста пазарната вредност на земјиштето.

Според одредбата од чл. 25 од ЗСДСП поставување на вод и други уреди (електрични, канализациони, топоводни, телекомуникациски и сл.) на туѓа недвижност без согласност на нејзиниот сопственик е можно кога тоа е во јавен интерес утврден со закон, а и во интерес на определено лице според одредбите на службеност.

Овој суд цени дека според оваа одредба, поставувањето на вод и други уреди не се смета како овластување потребно за взаемно извршување на правото на сопственост, туку за разлика од соседското право овде е потребна посебна правна основа- постапка за непотполна експропријација со тоа што на сопственикот на недвижноста му се обезбедува само соодветен надоместок заради неговите ограничувања на правото на сопственост.

Како што е и претходно наведено, досуден е на тужителката надомест на штета поради трајно изгубена намена на градежното земјиште на предметната недвижност кој што претставува потполен надомест на штета, односно ја опфаќа целата штета која што ја трпи тужителката и според овој суд, барањето за закупнина како што е поставено во вториот дел од тужбеното барање би претставувало барање за испуштена корист а не стекнување без основ, при што надоместот за испуштена корист може да зависи само од тоа кој износ е утврден како основна штета и за да постои истиот како испуштена корист мора на страна на тој што ја извршил експропријацијата во случајот тужениот да има посебна корист, а во конкретниот случај се работи за јавен интерес, кој се однесува на дејствија преземени во корист на повеќе корисници на електрична енергија во

околината на недвижноста предмет на тужбено барање.

Посебно е ценето од страна на овој суд тоа дека барањето за закупнина, како испуштена корист, треба да биде докажано од страна на тужителката дека навистина би постоела ваква загуба, односно штета или корист која што би ја имала тужителката доколку не дошло до предметните дејствија на тужениот.

Во конкретниот случај, вакво основано очекување на одредена корист на страна на тужителката не е докажано со поткрепени докази од страна на истата и очекувањето на ваква корист треба да биде основано и извесно, кое нешто во конкретниот случај не е сторено.

Правилно првостепениот суд утврдил дека надоместокот што тужителката го бара не може да го бара во облик во месечен надоместок, пазарна закупнина и за временски период во иднина и не може да стане збор за неосновано збогатување и тужителката да побарува тужениот да и исплати пазарна закупнина за секој месец сметано од денот на поставувањето на електричниот кабел во иднина се до постоењето на кабелот, од погоре наведените причини.

Воедно и по однос на став 3 од поставеното тужбено барање со поднесок од 16.01.2013 година и граѓанско правната понуда кон тужениот од страна на тужителката изразено како *Fakultas alternativa*, првостепениот суд ја имал во предвид одредбата од чл.313 од ЗПП и правилно ценел дека во конкретниот случај не се работи за таков вид на поставено тужбено барање и таквиот паричен износ ставен како факултативно овластување на тужениот не може да биде ни предмет на присилно извршување против тужениот, бидејќи предмет на присилно извршување е само долгуваниот предмет.

Што се однесува до одлуката за трошоци, истата со жалбите неосновано се побива, од причина што согласно чл.148 од ЗПП и успехот на странките во спорот, првостепениот суд правилно ги одмерил и досудил парничните трошоци со кои го задолжил тужениот, со јасно образложени причини за кои преземени процесни дејствија по износи истите се однесуваат.

Предмет на оценка беа и останатите жалбени наводи, но за истите овој суд цени дека се без влијание по однос на правилноста и законитоста на обжалената пресуда.

Со оглед на погоре изложеното, првостепениот суд правилно го применил материјалното право кога одлучил како во изреката на обжалената пресуда, па следувае да се одлучи како во изреката на оваа пресуда, согласно чл.357 од ЗПП.

Имајќи предвид дека тужителката и тужениот не успеаа во постапката

по жалбите, а дадените одговори на жалби поднесени од истите немаа влијание за поинакво одлучување, овој суд не ги досуди побараните трошоци за жалбена постапка на ниту една од странките и одлучи секоја странка да ги сноси своите трошоци во жалбена постапка.

Апелационен суд Скопје «ГЖ-3264/22» од «12.01.2023» година.

Претседател на совет-судија
Гордана Ѓорчева с.р.